

PRZYKŁADOWA PEŁNA ODPOWIEDŹ

Co może determinować ludzkie postępowanie? Omów zagadnienie na podstawie *Zbrodni i kary* Fiodora Dostojewskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Fiodor Dostojewski, *Zbrodnia i kara*

EPOKA

Realizm

CZAS WYPOWIEDZI

ok. 4 min

OPRACOWANIE

nauczyciele Odrabiamy

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

JAK Z TEGO KORZYSTAĆ

To gotowa wypowiedź, taka jak na egzaminie. Etykiety na marginesie pokazują, z jakich kroków się składa. Nie ucz się jej na pamięć: zbuduj własną według tego samego planu, a potem sprawdź się w symulatorze (kod QR „Przećwicz to pytanie” wyżej).

TEZA

wstęp, który od razu mówi, co będziesz udowadniać

Człowiek ciągle dokonuje wyborów, na przykład dotyczących jego kariery czy relacji z ludźmi. Na ostateczne decyzje wpływa wiele różnych czynników. Wśród nich można wyróżnić miłość i wielkie idee.

KONTEKST

drugi tekst lub zjawisko, zestawione z lekturą

Zakochany człowiek zwykle idealizuje osobę, którą darzy uczuciem. Przez to nie widzi jej wad i czuje, że może dla niej zrobić wszystko. Tak było ze Stanisławem Wokulskim z *Lalki* Prusa. Bohater podporządkował całe życie młodej arystokratce, Izabeli Łęckiej. Podobno to właśnie z jej powodu wyjechał na wojnę, gdzie dorobił się majątku. Nie zależało mu

jednak na samych pieniądzach - chciał nimi zaimponować ukochanej. Poza tym wspierał rodzinę Łęckich, która była bliska bankructwa. Celowo przegrywał w karty z Tomaszem, żeby ten mógł nieco zarobić. Wreszcie wykupił srebra Łęckich, by nie wpadły w niepowołane ręce, a nawet wylicytował ich kamienicę. Wokulski był tak oddany Izabeli, że wspierał ją na różne sposoby, nie tylko finansowo. Pojawiał się na kwestach i wyścigach konnych, na których często bywała. Pojedynkował się o jej honor z baronem Krzeszowskim. Zamówił aplauz dla jej ulubionego skrzypka. Pragnął ją poślubić, jednak był kupcem, a ona szlachetnie urodzoną damą. Próbował więc wkupić się w łaski arystokratów, zakładając razem z nimi spółkę do handlu ze Wschodem. Ani na chwilę nie mógł zapomnieć o Łęckiej. Miłość zupełnie go zaślepiała. Nie widział albo nie chciał widzieć, że Izabela nie jest w nim zakochana. Dobitnie pokazała to scena w pociągu. Wokulski podsłuchiwał rozmowę ukochanej z jej kuzynem, Starskim. Izabela przyznała się w niej do romansu, mówiła też, że zgubiła prezent zaręczynowy od Wokulskiego. Stanisław, który podporządkował Izabeli całe swoje życie, z rozpaczy rzucił się pod pociąg. Miłość może więc wpływać na ludzkie postępowanie - to ona skłoniła Wokulskiego do poświęceń, motywowała go do działania, a w końcu pchnęła do próby samobójczej.

Z LEKTURY

sceny i postacie z
lektury bazowej
omówione pod tezę

Innymi czynnikami, które determinują ludzkie życie, mogą być pewne idee, na przykład społeczne czy filozoficzne. Rodion Raskolnikow, bohater *Zbrodni i kary* Dostojewskiego, wysnuł teorię, że ludzie dzielą się na zwykłych i niezwykłych. Jednostki wyjątkowe miały według niego prawo popełnić zbrodnię, jeśli w konsekwencji przysłużą się społeczeństwu. Sam siebie zaliczał właśnie do tej elity. Żeby sprawdzić swoją teorię w praktyce, postanowił zabić starą lichwiarzkę Alonę. Ale w tym wszystkim chodziło też o pieniądze. Bohater chciał oddać majątek kobiety potrzebującym, w tym własnej rodzinie. Skrupulatnie obmyślił plan zbrodni i wreszcie wcielił go w życie. To doświadczenie zupełnie odmieniło Raskolnikowa. Zaczął gorączkować, często miewał koszmary, wpadł w paranoję. Przez to wszystko czuł się jeszcze bardziej samotny. Być może nigdy nie doszłoby do zbrodni, gdyby nie jego kontrowersyjna filozofia.

WNIOSEK

spięcie obu części i
odpowiedź na pytanie

Uważam, że na ludzkie życie wpływa wiele czynników. Na przykład Wokulskim kierowała miłość do Łęckiej. Miało to wiele negatywnych konsekwencji, między innymi doprowadziło go do próby samobójczej. Uczucie całkowicie nim zawładnęło, tak że nie był w stanie z nim walczyć. Podobny wpływ na człowieka mogą mieć pewne idee albo

problemy finansowe, jak to było w przypadku Raskolnikowa. Oba te czynniki popchnęły go do zbrodni, której konsekwencje miał ponosić do końca życia.